

Ulkoministeriö

Luonnos hallituksen esitykseksi Suomen ja Yhdysvaltojen puolustusyhteistyösopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Ulkoministeriö on pyytänyt sisäministeriöltä lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi Suomen ja Yhdysvaltojen välillä tehdyn puolustusyhteistyösopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi ja siihen liittyviksi laeiksi.

Sisäministeriö on osallistunut sopimuksen neuvotteluihin ja sitä koskevan hallituksen esityksen valmisteluun. Sisäministeriön vetovastuulla sopimusneuvotteluissa ja hallituksen esityksen valmistelussa ovat olleet sopimuksen 6 artikla (turvallisuus), 7 artikla (maahantulo ja maasta poistaminen) sekä 14 artikla (kurinpito). Sisäministeriöllä ei ole lausuttavaa esitysluonnoksesta rajaturvallisuuden, poliisiasioiden tai maahanmuuton osalta. Pelastustoimen osalta sisäministeriö lausuu seuraavan.

Sopimuksen 6 artiklalla on vaikutuksia hyvinvointialueiden pelastustoimeen ja sen tehtäviin sekä viranomaisten valvontatoimivaltaan pelastustoiminnan osalta. Sopimuksen 6 artiklan osalta on huomioitava, että sekä artiklan 2, 3 ja 4 kohdat voivat aiheuttaa pelastustoimintaa koskevia rajanveto-ongelmia. Tästä syystä sopimuksesta ja sen tulkinnasta on informoitava sekä hyvinvointialueiden pelastustoimea että pelastuslaitoksia.

Pelastustoimen järjestämisestä annetun lain (613/2021) 4 §:n mukaan hyvinvointialue vastaa pelastustoimen järjestämisestä alueellaan siten kuin kyseisessä laissa ja muussa laissa säädetään. Järjestämisvastuun sisällöstä säädetään hyvinvointialueesta annetun lain (611/2021) 7 §:ssä. Pelastuslaissa (379/2011) säädetään muun muassa pelastustoimen viranomaisten ja Rajavartiolaitoksen tehtävistä pelastustoiminnassa, hyvinvointialueen pelastustoimen ja pelastuslaitoksen tehtävistä sekä pelastustoimen viranomaisten ja Rajavartiolaitoksen toimivallasta pelastustoimessa. Sopimuksen 6 artiklan mukainen USA:n joukkojen toimivallan ulottuminen alueellisesti sopimuksen liitteessä lueteltuihin sovittuihin tiloihin ja sovituille alueille sekä näiden välittömään läheisyyteen voi aiheuttaa käytännössä rajanveto-ongelmia Suomen viranomaisten sekä ja USA:n joukkojen pelastustoimintaan liittyvien vastuiden ja velvoitteiden osalta. Suomessa viranomainen ei voi jättää hoitamatta sen lakisääteistä tehtävää sopimalla asiasta toisin.

Sopimuksen 6 artiklan 4 kohdassa määrätään koko artiklassa tarkoitettua toimintaa koskevasta yhteistyövelvoitteesta. Kohdan mukaan Suomen viranomaiset ja USA:n joukkojen viranomaiset tekevät keskenään läheistä yhteistyötä artiklan mukaisessa toiminnassa muun muassa hyväksymällä yhteisesti turvallisuussuunnitelmia ja sovittamalla yhteen turvallisuustoimenpiteitä, jollei tilanteen erityinen kiireellisyys estä turvallisuustoimenpiteiden yhteensovittamista. Pelastuslaissa puolestaan säädetään pelastusviranomaisen ja aluehallintoviraston valvontatehtävistä sekä esimerkiksi ulkoisen pelastussuunnitelman tekovelvoitteesta.

Pelastuslain 48 §:n 1 momentissa määritellyille alueille pelastuslaitoksen on laadittava onnettomuuden varalle ulkoinen pelastussuunnitelma yhteistyössä asianomaisen toiminnanharjoittajan kanssa.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Sisäministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 26
00023 Valtioneuvosto

Kirkkokatu 12
Helsinki

0295 480 171
+358 295 480 171

09 160 44635
+358 9 160 44635

kirjaamo.sm@gov.fi
www.intermin.fi

Ulkoisessa pelastussuunnitelmassa määritellään toimenpiteet, joilla onnettomuudet ja niistä aiheutuvat seuraukset voidaan rajata ja hallita mahdollisimman tehokkaasti. Suunnitelmaa laadittaessa pelastuslaitoksen on kuultava vaaralle alttiiksi joutuvaa väestöä sekä oltava riittävässä yhteistyössä oman alueensa ja naapurialueiden viranomaisten kanssa. Pelastuslaitoksen ja toiminnanharjoittajan on huolehdittava yhteistyössä suunnitelmasta tiedottamisesta sekä järjestettävä harjoituksia pelastussuunnitelman toimivuuden varmistamiseksi. Ulkoisen pelastussuunnitelman ja harjoitusten toteutumista valvoo aluehallintovirasto. Tältä osin pelastuslakia olisi muutettava, mikäli USA:n joukoilta ei tulla vaatimaan pelastuslain mukaista ulkoista pelastussuunnitelmaa, siihen liittyviä harjoituksia tai suunnitelmia ei valvota. Muutos olisi mahdollista toteuttaa esimerkiksi tällä hallituskaudella pelastuslain toisen vaiheen uudistuksen yhteydessä. Sopimuksen 6 artiklan 4 kohdan mukainen koko artiklassa tarkoitettu toimintaa koskeva yhteistyövelvoite tai yhteistyön käytännön menettelytavoista laadittavat täytäntöönpanojärjestelyt eivät riitä täyttämään pelastuslain velvoitetta ulkoisen pelastussuunnitelman tekemisestä. Lisäksi pelastuslain uudistuksen yhteydessä tulisi samalla arvioida mahdolliset muutostarpeet pelastustoiminnan johtamiseen ja toimivaltuuksiin liittyen, mikäli tämä on tarpeen rajanveto-ongelmien välttämiseksi Suomen viranomaisten sekä ja USA:n joukkojen välillä.

Kansliapäällikkö

Kirsi Pimiä

Lainsäädäntöneuvos

Tapio Puurunen

Liitteet

-

Jakelu

UM Ulkoministeriö

Tiedoksi

SM MMO Maahanmuutto-osasto, Jorma Kantola
 SM PO Poliisiosasto, Hannele Taavila
 SM RO Raja- ja meriosasto, Marko Saareks
 SM PEO Oikeudelliset asiat -yksikkö, Annika Parsons
 UM OIK Oikeuspalvelu, Kaija Suvanto
 UM OIK-20 EU- ja valtiosopimusoikeuden yksikkö, Kitta Kangas
 UM OIK-20 EU- ja valtiosopimusoikeuden yksikkö, Annika Naskila

VN/10525/2024-SM-6

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: